

йому збитків. Вищенаведене свідчить про відсутність механізму для захисту прав орендаря земельної ділянки, який не знав та не міг знати про повторне укладення договору оренди земельної ділянки.

У зв'язку з цим вважаю за потрібне усунути прогалини в законодавстві щодо порядку реєстрації права оренди у Реєстрі речових прав на нерухоме майно та нормативно закріпивши обов'язок державних реєстраторів запитувати та отримувати інформацію щодо діючих договорів оренди земельної ділянки від Державного агентства земельних ресурсів України до початку реєстрації права оренди земельної ділянки.

Література:

1. Земля: договори, суд, законодавство: Науково-практичний посіб. (вид. друге, перероблене та доповнене) / за заг. ред. С.Я Фурси – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2008. – 780 с.

2. Природноресурсове право України: Навч. посіб. / За ред. І. І. Каракаша. — К.: Істина, 2005. — 376 с.

Лисанець Олег Станіславович

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

доцент кафедри земельного та аграрного права

Щодо проблеми негативного впливу техногенних катастроф на стан природних ресурсів

Зростання масштабів господарської діяльності і кількості великих промислових комплексів, концентрація на них агрегатів і установок великої і надвеликої потужності, використання у виробництві великих кількостей потенційно небезпечних речовин збільшує вірогідність виникнення техногенних аварій.

Надзвичайні ситуації техногенного походження загрожують людині, економіці і природному середовищу або здатні створити загрозу внаслідок

імовірного вибуху, пожежі, затоплення або забруднення (зараження) навколишнього середовища.

До техногенних катастроф відносяться: аварії на промислових об'єктах, будівництві, автомобільному, залізничному, повітряному, трубопровідному чи водному транспорті. Внаслідок таких катастроф утворюються пожежі, руйнуються цивільні та промислові об'єкти, створюється небезпека радіаційного забруднення, хімічного та бактеріального ураження місцевості, розтікаються нафтопродукти чи агресивні речовини, які створюють загрозу безпеці життєдіяльності населенню та навколишньому природному середовищу.

Щорічно в Україні відбувається близько 140-150 техногенних аварій і катастроф регіонального і державного рівня. Орієнтовна структура надзвичайних ситуацій техногенного характеру має такий вигляд: аварії з викидами СДОР – 4 %; пожежі й вибухи – 19,5 %; транспортні аварії – 17,7 %; аварії на системах життєзабезпечення – 17,3 %; аварії на радіаційних об'єктах – 8,4 %; аварії на комунальних системах та очисних спорудах – 17,3 %; надзвичайні ситуації на об'єктах інших видів – 15,8 %. Експертно встановлено, що щорічні народногосподарські втрати від аварій становлять 140-150 млн. грн.

На території України функціонує понад 1,7 тисяч промислових об'єктів, на яких зберігається, або використовується більше 300 тис. тонн небезпечних хімічних речовин. Понад 1,5 тисячі вибухо-пожежонебезпечних виробництв зосередили на своїх об'єктах близько 13 млн. тонн твердих та рідких небезпечних речовин. Переважна більшість цих об'єктів розташована в центральних, східних та південних областях країни, де сконцентровані хімічні, нафто- і газопереробні, коксохімічні та металургійні підприємства, функціонує мережа нафто-, газо-, аміакопроводів, експлуатуються вугільні шахти, нафтові та газові промисли. Надвисока концентрація в окремих регіонах потенційно небезпечних об'єктів та великих промислових комплексів значно підвищують вірогідність виникнення техногенних

надзвичайних ситуацій, які несуть загрозу для людини, економіки і природного середовища[2, с. 191-193].

На забруднених небезпечними речовинами земельних ділянках господарська діяльність повинна будуватися таким чином, щоб уникнути подальшого забруднення ґрунтів. Не допускається використання забруднених небезпечними речовинами ділянок, яке може становити пряму, або опосередковану загрозу для довкілля та здоров'я населення.

Зважаючи на значимість негативного впливу важких металів для екологічного стану та родючості ґрунтів, якості сільськогосподарської продукції, умов існування біоти і здоров'я людини, потрібно, з одного боку, поліпшувати контроль за їх надходженням в екосистеми, а з іншого - удосконалювати технології промислового виробництва з метою зменшення викидів у навколишнє середовище небезпечних речовин, зокрема важких металів.

Надзвичайно важливе значення має законодавчо закріплена вимога при використанні та охороні земель, які постраждали внаслідок Чорнобильської та інших техногенних катастроф враховувати особливості режиму і порядок їх використання. На сьогодні чинним законодавством України врегульовано лише правовий режим радіаційно небезпечних та радіоактивно забруднених земель (статті 12 – 19 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»).

Однак, незважаючи на окреслення у низці як екологічних, так і земельних нормативно-правових актів різної юридичної сили поняття «техногенно забруднені землі», остаточно не розкрито його зміст, сутнісні характеристики, види, особливості використання окремих категорій забруднених земель тощо. Переважна більшість норм носить констатуючий, відсилочний характер до спеціального законодавства, аніж регулятивно-забезпечувальний, оскільки остаточно не визначені державно-правові механізми використання і охорони техногенно забруднених земель, не розкрито зміст та сутнісні характеристики окремих видів техногенно забруднених земель, не конкретизовані види спеціальних заходів щодо

охорони техногенно забруднених земель, детально не врегульовані і правозастосовчі аспекти юридичної відповідальності за порушення вимог щодо охорони земель, які призводять до їх техногенного забруднення тощо. Це все у комплексі створює труднощі та сумнівні передумови ефективної дії на практиці даних положень і потребує відповідного правового врегулювання[1].

Список літератури:

1. Басай Р. М. Правовий режим техногенно забруднених земель [Рукопись] : автореферат дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.06 - земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / Р. М. Басай; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К., 2013. - 20 с.
2. Злобін Ю.А. Основи екології. К.: – Видавництво "Лібра", ТОВ, 1998.

Лісова Т.В.,

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
доцент кафедри земельного та аграрного права*

Природоресурсні та екологічні права громадян

Останнім часом питання становлення та розвитку інституту екологічних прав громадян у законодавстві України набувають все більшої актуальності та є об'єктом гострих наукових дискусій.

Однією з проблем в умовах побудови громадянського суспільства є співвідношення екологічних прав з правами, передбаченими іншими галузями законодавства, а також співіснування екологічних та природоресурсних прав. Очевидно, що природоресурсні та екологічні права узгоджуються, є взаємопов'язаними, проте не ототожнюються.